

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

Ἐκδιδόμενον ἀπαξ τοῦ μηνός.

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ 15 Ἀπριλίου 1869.

ΕΤΟΣ Α΄. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΒ΄.

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ.

Ὁ Πυθαγόρας ὁ ἐνδοξότατος τῶν φιλοσόφων καὶ ἐν τῶν θεσπεσίων καὶ δαιμονίων πνευμάτων, ἅτινα ἀνεφάνησαν ἐν τῷ κόσμῳ, ἤκμαζεν ἐπὶ Ταρκυνίου τοῦ Ὑπερηφάνου (Superbo) περὶ τὸ 540 π. Χ. καὶ οὐχὶ ἐπὶ τοῦ Νουμᾶ, ὡς πολλοὶ συγγραφεῖς ἀναφέρουσι. Μεγίστη ὑπάρχει διαφωνία περὶ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς του, διότι, οἱ μὲν δοξάζουσι ὅτι ἦν ἐκ Σιδῶνος, ἄλλοι δὲ φρονοῦσι ὅτι ἦν Τύριος, ἄλλοι ἀποδέχονται αὐτὸν ὡς Κεφαλλῆνα καὶ ἄλλοι ἄλλως κρίνουσι. Ἡ πιθανωτέρα ὁμῶς γνώμη εἶνε, ὅτι ἐγεννήθη ἐν τῇ νήσῳ Σάμῳ.

Ὁ Πυθαγόρας κατὰ πρῶτον μετήρχετο τὸν ἀθλητὴν καὶ ἐγκατέλειπε τὸ στάδιον

αὐτὸ, ἀμα ἤκουσε τὸν Φερεκύδην ὁμιλοῦντα περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς καὶ ἐπεδόθη ὅλως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φιλοσοφίας.

Ἴνα δὲ ἀποκτήσῃ πλείστας γνώσεις καὶ νοῦν ἀνθρώπων γινῶ, ἔφυγεν ἐκ τῆς πατρίδος του καὶ περιῆλθε τὴν Ἑλλάδα, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Φοινίκην, τὴν Χαλδαίαν, καὶ ἄλλους πολλοὺς τόπους, ἐνθα ἐνέτυχε καὶ ἤκουσε τῶν σοφῶν καὶ ἐδιδάχθη παρ' αὐτῶν πολλά. Ἐπανελθὼν εἰς Σάμον καὶ μὴ ὑποφέρων τὴν τυραννίαν, εἰς ἣν εὕρισκετο ἡ πατρίς του, ἀπῆλθεν ἀλλαχόσε ἵνα διδάξῃ.

Ὁ Πυθαγόρας ἐστὶν ὁ πρῶτος τῶν ἀρχαίων, ὃς βλέπων ὅτι ὁ τίτλος Σοφός, ἀποδιδόμενος κοινῶς εἰς πάντας τοὺς ἐπιστήμονας, ἦν λίαν ἀνάρμοστος καὶ πλήρης τύφου, ἐκάλεσεν ἑαυτὸν φιλόσοφον, ἧτοι φίλον τῆς σοφίας (amante della Sapiensa). Διδάξας ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τινα χρόνον, ἀπῆλθεν εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν, ἧτις διὰ τὴν

πληθύν των Ἑλληνικῶν πόλεων ὠνομάζετο *Μεγάλη Ἑλλάς* (*Magna Graecia*). Ἐντεῦθεν ἡ σχολή τοῦ Πυθαγόρου ὠνομάσθη *Ἰταλική* (*Italica*). Ὁ Πυθαγόρας διέτριβε συνήθως εἰς Κρότωνα (*Crotone*), Μεταπόντιον (*Metaponto*), Τάραντα (*Taranto*) καὶ εἰς τὰς πλησίον πόλεις. Ἐγένετο ἐνδοξότατος διὰ τε τὰς γνώσεις καὶ τὴν ἀρετὴν του καὶ εἰργάσθη μετ' ἐπιμονῆς, ἵνα ἀναπλάσῃ καὶ διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους. Διὰ τῆς πειθοῦς καὶ τῆς ῥητορικῆς του εὐγλωτίας κατώρθωσεν, ὥστε νὰ μεταβάλλῃ ἐντελῶς τὰ διεφθαρμένα ἔθη τῶν Κροτωνιατῶν. Ἡ Κρότων, ἡ ἄλλως πόλις ἀξιόλογος μὲν, βυθισμένη δὲ οὕσα εἰς τὰς ἀκολασίας, εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ τὰ συμπόσια, μετέβαλε διὰ τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἔσχε κανόνα τὴν ἀρετὴν καὶ ὁδηγὸν τὴν κοσμιότητα. Ὁ Πυθαγόρας οὐ μόνον τῶν ἀνδρῶν τὰ ἔθη μετέβαλεν, ἀλλ' ἠθέλησε νὰ ἐκριζώσῃ τὸ κακὸν καὶ ἀπὸ τῶν γυναικῶν, ὅθεν καὶ πρὸς αὐτὰς ἀπετείνοντο αἱ ὀμιλῖαι του. Τοσοῦτο δὲ εἴλκυσε τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην αὐτῶν, ὥστε εἰς μίαν τῶν ὀμιλιῶν του ἔπεισεν αὐτὰς νὰ πωλήσωσι τὰ πολυτελεῆ κοσμήματά των, ἵνα τὰ ἐξ αὐτῶν χρήματα χρησιμεύσωσιν εἰς προσφορὰν θυσίας πρὸς τὸν πολιοῦχον Θεὸν τῆς πόλεως. Κατώρθωσε καὶ τοιαύτην ἐπέβαλλεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ὑπακοήν, ὥστε οὗτοι μετὰ προθυμίας ἠνείχοντο καὶ ἐτέλουν τὰς δυσκολωτέρας παραγγελίας ἐκείνου. Οὕτως ἐπέβαλλεν αὐτοῖς ὁ Πυθαγόρας διειρησιωπήν, εἰς δὲ τοὺς λαλιστέρους πενταετῆ' οἱ μαθηταὶ του ἔζων κοινῇ καὶ εἶχον τὰ κτήματα κοινά. Ὁ Πυθαγόρας ἠσχολήθη τὰ μέγιστα, ἵνα διορθώσῃ τὰς ἐν τοῖς γάμοις καταχρήσεις καὶ κατώρθωσεν, ὥστε οἱ ἄνδρες νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς παλλακὰς των καὶ νὰ ζῶσιν ἐν ἀγνείᾳ καὶ αἰδημοσύνῃ μετὰ τῶν συζύγων αὐτῶν.

Ἀγαπῶν δὲ μεγάλως τὴν εὐτυχίαν τοῦ λαοῦ καὶ δοξάζων, ὅτι αὕτη ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τῶν ἀρχόντων, ἐσπούδασε νὰ διοργανώσῃ καὶ μεταβάλλῃ τοὺς διεφθαρμένους ἐξ αὐτῶν, τοῦθ' ὕπερ κατὰ μέγα μέρος ἐπέτυχεν. Ὁ Πυθαγόρας ἐδίδασκε σχεδὸν ἐν ἀπάσαις ταῖς πόλεσι τῆς Ἰταλίας, κατώρθωσε νὰ καταπύσῃ τοὺς

πολέμους καὶ τὰς ἄλλας ἐσωτερικὰς διχονοίας καὶ ἔσχεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν διαίτησιν τῆς Κρότωνος, τοῦ Μεταποντίου, τοῦ Τάραντος καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων πόλεων, ὧν οἱ ἄρχοντες ὑπεχρεώθησαν νὰ συμβουλεύωνται αὐτὸν καὶ ἀκολουθῶσι τὰς διδασκαλίας του. Οὗτος πολλάκις ἐπανελάμβανεν, ὅτι ὁ πόλεμος πρέπει νὰ γίνηται κατὰ τῶν ἐξῆς πέντε· δηλαδὴ «κατὰ τῆς ἀδυναμίας τοῦ σώματος, τῆς ἀγνοίας τοῦ πνεύματος, τῶν παθῶν τῆς καρδίας, τῶν στάσεων τῶν πόλεων καὶ τῆς διχονοίας τῶν οἰκογενειῶν». Τὰ πέντε ταῦτα, ἔλεγε, δεόν νὰ πολεμῶμεν ὄλαις δυνάμεσιν, ἔτι δὲ σιδήρῳ τε καὶ πυρὶ.

Λέγεται, ὅτι ἵνα δώσῃ μεγαλειότερον κύρος εἰς τὰς παραινέσεις του, ἐκλείσθη εἰς τι ὑπόγειον ἐπὶ τινα χρόνον καὶ ὅτι ἡ μήτηρ του ἐδήλου αὐτῷ κρύφα τὰ γινόμενα· ὅτι ἐξελθὼν τοῦ σκοτεινοῦ ἐκείνου ὑπογείου ὠχρὸς καὶ κατεσκληκῶς, συνήγαγε τὸν λαὸν καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ, ὅτι ἐπέστρεφεν ἐκ τοῦ Ἄδου καὶ ἵνα βεβαιώσῃ αὐτὸν ἤρξατο διηγείσθαι πᾶν ὅ,τι συνέβη ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του. Οἱ περιεστῶτες ἀκούσαντες αὐτοῦ ἔκλαιον καὶ ὠδύροντο, μὴ ἀμφιβάλλοντες ὅτι οὗτος ἦτο θεῖος ἄνθρωπος. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ διήγημα τοῦτο, ὅπερ φαίνεται ἀληθὲς τις μῦθος, εἶναι ὁμῶς βέβαιον, ὅτι ὁ Πυθαγόρας παρέσχε μέγιστα ἀγαθὰ διὰ τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ διδασκῶν καὶ δύναται νὰ καυχῆθῃ, ὅτι παρήγαγε καρποὺς ἀγλαοὺς, ἦτοι μαθητὰς γενομένους μετὰ ταῦτα περιφημότητους νομοθέτας. Μαθηταὶ του νομοθέται ὑπῆρξαν ὁ Ζάλευκος, ὁ Χαρώνδας καὶ τινες ἄλλοι.

Καὶ ἐξ ἄλλων δ' ἔτι καταδείκνυται, ὅτι ὁ Πυθαγόρας ἦν οὐ μόνον διασημότερος φιλόσοφος καὶ πολιτικός, ἀλλὰ καὶ ἄριστος μαθηματικός. Οὗτος ἐφεῦρε τὴν περίφημον ἐκείνην ἀπόδειξιν τοῦ τετραγώνου τῆς ὑποκειμένουσῃς, ἧτις ἐν μεγάλῃ χρήσει ὑπάρχει ἐν τῇ Μαθηματικῇ. Λέγεται, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος τοσοῦτον ἐχάρη, ὥστε ἐθυσίασεν εἰς τὸν θεὸν πρὸς εὐγνωμοσύνην μίαν *Ἐκατόμβην*, δηλαδὴ θυσίαν ἑκατὸν βοῶν, οἵτινες πρέπει νὰ ἦσαν ἐκ κροῦ ἢ ἐκ ζύμης, καθότι ὁ μέγας οὗτος φιλόσοφος δὲν ἠθέλε ν' ἀποκτείνωσι τὰ ζῶα καὶ ἀπνηγόρευε

τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ τὴν χρῆσιν τοῦ κρέατος· ἢ ἀπαγόρευσις αὕτη ἦν ἀποτελεσματικῆς περὶ μετεμψυχώσεως διδασκαλίας του, ἣν ἐδιδάχθη ἐν Αἰγύπτῳ.

Ὁ Πυθαγόρας ἔλεγε περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι ἦν Αἰθαλίδης υἱὸς τοῦ Ἑρμοῦ, εἶτα Εὐφορβος, ὅστις ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Μενελάου ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Τρωάδας, ἀκολουθῶν Ἑρμότιμος, ἔπειτα Πύρρος ὁ Δῆλιος ἀλιεὺς καὶ ἐπὶ τέλους Πυθαγόρας. Ἐκ πάντων τῶν ἀρχαίων ἐθνικῶν συγγραφέων, οὐδεὶς ὑπῆρξεν ὅστις ἐπλησίασε περισσότερον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀληθῆ περὶ Θεοῦ ιδέαν· ὁ Πυθαγόρας ἐδίδασκεν, ὅτι αἷς καὶ μόνος Θεὸς ὑπάρχει, ποιητῆς ὄλων τῶν πραγμάτων· ὅτι ὁ Θεὸς ἐστὶ πνεῦμα ἀτελεύτητον, ὅτι ἐκ τῶν χειρῶν του ἐξῆλθον τὰ σχήματα, τὰ στοιχεῖα, οἱ ἀριθμοὶ, ὁ διαιρετὸς κόσμος καὶ πᾶν ὅ,τι ἐν αὐτῷ περιλαμβάνεται· ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε ἀόρατος, ἀσχημάτιστος κτλ. Ἡ ἠθικὴ του δὲν εἶνε ἥττον θαυμαστή. Ὁ Πυθαγόρας ἠθέλην ὥστε τὸ τέλος πασῶν τῶν πράξεων ἡμῶν νὰ τείνη, ὅπως ἀποκαταστήσῃ ἡμᾶς ὁμοίους τῷ Θεῷ· ὅτι ἡ ἔρευνα τῆς ἀληθείας ἦν τὸ μόνον μέσον διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν, καὶ γνωρίσωμεν τὴν ἀλήθειαν, ὅτι δεόν νὰ ζητήσωμεν αὐτὴν μετὰ ψυχῆς καθαρᾶς, μετὰ ψυχῆς ἣτις ἐδάμασε τὰ πάθη καὶ ἐμιμήθη τὸν Θεόν. Τὰ ὠραιότερα δῶρα, ἔλεγεν ἐκεῖνος, τὰ ὅποια ὁ οὐρανὸς ἐχάρισε τῷ ἀνθρώπῳ, εἰσὶ τὸ λέγειν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ εὐεργετεῖν τοὺς ἄλλους, ἐπειδὴ αἱ δύο αὗται πράξεις εἰσὶ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ κλπ. Ὁ Πυθαγόρας ἐθεωρεῖτο ὡς ἔκτακτος ἄνθρωπος καὶ ἀπεδίδοντο αὐτῷ πολλὰ φαντασιώδη ἔργα· ὡς, ὅτι ἐμπόδισέ ποτε αἰτὸν ἰπτάμενον, ὅτι ἐξημέρωσεν ἄρκτον, ὅτι ἐφάνη ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς τὰς πόλεις Μεταπόντιον καὶ Κρότωνα, ὅτι ἐγίνωσκε τὸ μυστήριον τῆς μαγείας καὶ προέλεγε τὰ μέλλοντα.

Οἱ μαθηταὶ του ἐθεώρουν ἔγκλημα ν' ἀμφιβάλλωσι περὶ τῆς ἀληθείας τῶν γνωμῶν του καὶ ἐρωτώμενοι ἀπεκρίνοντο, αὐτὸς ἔφα, δηλ. ἀπέδιδον εἰς τοῦ λόγου τοῦ Πυθαγόρου τοιαύτην πίστιν, ὡς εἰ ἦσαν θεοπρόπια. Τὰ περὶ τοῦ θανάτου του διαφόρως ἀναφέρονται· διότι οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι ἐκάη μετὰ τῶν μαθητῶν του

ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Μίλωνος εἰς Κρότωνα, ἄλλοι δ' ἄλλως. Κατὰ τὸν Δικαίταρχον ὁ Πυθαγόρας κατέφυγεν εἰς τὸ ἐν Μεταποντίῳ τέμενος τῶν Μουσῶν, ἐν ᾧ μετὰ νηστείαν τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἀπέθανε· κατ' ἄλλους δ' ἐφονεύθη μετὰ τῶν μαθητῶν του ὑπὸ τῶν Ἀκραγαντίνων. Ὁ Ἀρνόβιος (Αἰγυπῖος) βεβαίως, ὅτι ἀπέθανεν ἐν τινι ναῶ. Αἱ τοιαῦται περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ εἰδήσεις δὲν φαίνονται πιστευταί. Τὰ βέβαιον δὲ εἶνε, ὅτι, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἰουστίνος, ἀφ' οὗ ἔζησεν ἐν Κρότῳ 20 ἔτη, ἀπέθανεν ἡσυχὸς ἐν προθεσηκυῖᾳ ἡλικίᾳ εἰς Μεταπόντιον ἔνθα εἶχεν ἀποσυρθῆ. Τοσοῦτον δὲ μετὰ θάνατον ἐτιμήθη, ὥστε ἡ οἰκία αὐτοῦ μετεβλήθη εἰς Ναὸν καὶ ἐτιμάτο ὡς Θεός.

Δὲν γνωρίζομεν μετὰ βεβαιότητος διατί ὁ Πυθαγόρας ἀπέφυγε τοῦ τρώγειν τοὺς κιάμους καὶ ἀπηγόρευεν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν μαθητῶν του· φαίνεται, ὅτι τοῦτο παρέλαβεν ἐξ Αἰγύπτου. Ἐχομεν ὑπὸ τὸ ὄνομα του ἐν ποίημα ἐπιγραφόμενον τὰ Χρυσᾶ ἔπη, ὅπερ ὅμως θεωρεῖται νόθον. Τοῦ Πυθαγόρου τὸν βίον συνέγραψαν ἐκ μὲν τῶν ἀρχαίων Διογένης ὁ Λαέρτιος, ὁ Πορφύριος, ὁ Ἰάμβλυχος καὶ τιν ἀνώνυμος, ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων ἄλλοι τε καὶ ὁ κ. Davier.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ).

ΑΡ. Α. ΠΑΝΑΣ.

ΙΧΝΗ ΒΟΥΔΙΣΜΟΥ ΕΝ ΕΛΛΗΝΙΚῳ ΣΥΝΑΞΑΡΙῳ.

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Φιλολ. Συλλόγῳ ὁ Παρρασός).

Ἡ περὶ τὴν σπουδὴν τῆς σανσκριτικῆς φιλολογίας ἐνζήλος ἐνασχόλησις πολλῶν τῆς Εὐρώπης σοφῶν καταπληκτικὰ ὄντως παρήγαγεν ἀποτελέσματα. Ἡδὴ ἡλίου φαινότερον κατεδείχθη, ὅτι ἡ ἱερά τῶν Ἰνδῶν γλῶσσα εἶνε ἡ μήτηρ ὄλων σχεδὸν τῶν λα-